

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Toelichting dynamisch kustbeheer en verplaatsingsbeleid strandbebouwing

Auteur
M.E. Velema
L. Denekamp

Registratienummer
13.53819

Datum
1 juli 2014

Versie

Status
Definitief

Afdeling
Afdeling Watersystemen

Inleiding

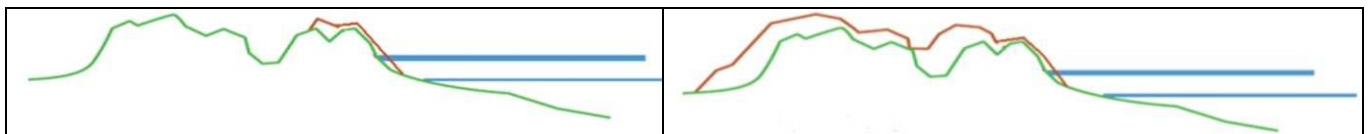
Dijken en duinen moeten op sterkte zijn om de waterveiligheid te garanderen in ons gebied, Noord-Holland boven het Noordzeekanaal. Voor de dijken is een groot en ingrijpend programma opgesteld om deze te versterken. Voor duinen is gekozen voor een andere aanpak: dynamisch kustbeheer. Dit is conform landelijk beleid, zoals vastgelegd in de Derde kustnota. Deze memo geeft een toelichting op het dynamisch kustbeheer en wat dit in praktijk betekent voor de regels ten aanzien van strandbebouwing.

Dynamisch kustbeheer versterkt de kust

Het hoofddoel van dynamisch kustbeheer, zoals dat is verwoord in de Derde kustnota, is kustveiligheid. Duinen veranderen continue van vorm en volume en hebben bovendien hoge natuurlijke waarden. Het beleid van dynamisch kustbeheer beïnvloedt dit proces ten behoeve van kustversterking: zand wordt geleidelijk ingevangen en de aangroei van duinen wordt gestimuleerd. Belangrijk neven doel van dynamisch kustbeheer is het beschermen van de vele natuurwaarden van de duinen (onder andere Natura 2000). Door het zand geleidelijk in te vangen, worden schadelijke ingrepen voorkomen en groeien de duinen mee met de stijging van de zeespiegel.

Duinen eroderen van nature. De zeespiegelstijging versterkt dit proces. Bovendien worden de duinen lager ten opzichte van de stijgende zee. De waterkerende functie wordt daarmee steeds minder sterk. Het is daarom nodig de duinen geleidelijk met de zeespiegelstijging te laten meegroeien. Een pittige klus. De hoogte-eis voor waterkeringen wordt in het grootste deel van de duinen van Hollands Noorderkwartier namelijk nu al niet direct gehaald. Om toch aan de veiligheidsnormen te voldoen, is in de legger zandige kust een breder duingebied vastgelegd. Het is daarbij noodzakelijk dat voldoende nieuw zand de duinen instuift.

Dynamisch kustbeheer gaat ervan uit dat in het gehele kustfundament – van de NAP-20 dieptelijn tot aan de binnenduinrand – natuurlijke zandtransportprocessen hun werk kunnen doen. Dit werkt als volgt. Allereerst zijn er de zandsuppleties voor de kust. Deze zorgen voor een zandaanwas in de zee en op het strand. Het extra zand dat op het strand aankomt, moet vervolgens verstuiven naar de binnenduinen achter de zeereep. Zo groeit het gehele duinmassief aan. Hoe meer vrij verstuiftbaar zand op het strand aanwezig is, hoe meer zand de binnenduinen bereikt.

Figuur 1: Mate van aangroei duin bij verschillende typen dynamisch kustbeheer

Strandbebouwing en dynamisch kustbeheer

Belangrijke schakel in het kustversterkingproces is de verplaatsing van het zand van de zeereep naar de binnenduinen. Elk bouwwerk op het strand heeft hierop een negatieve invloed. Grote bouwwerken hebben daarbij meer invloed dan kleine en jaarrond bouwwerken meer dan seizoensbouwwerken. Bovendien is de plaats van belang. Bouwwerken met een grotere afstand tot de duinvoet, hebben minder invloed dan bouwwerken die tegen de duinrand aan staan. Het beleid van de Derde kustnota is dat semipermanente bebouwing wordt toegestaan, mits het de bewegingen in het kuststelsel volgt. De termijn die hiervoor staat is maximaal vijf jaar.

De invloed van de bebouwing vindt plaats ten opzichte van continue bewegende duinen en de zee. Dit maakt dat de ruimte op het strand voor een vaste locatie beperkt is. Dit wordt sterk beïnvloed

door de factor tijd. Ervaring leert dat het mogelijk is om maximaal vijf jaar vooruit te kijken. Daarom geeft het hoogheemraadschap elke vijf jaar een nieuwe plaats aan voor de bebouwing, zodanig dat de invloed op de duinontwikkeling acceptabel is.

Evenwicht

De natuur doet aan systeemherstel. Is er ergens in het grotere kuststelsel te weinig zand, dan wordt dat van nature aangevuld en andersom. De natuur is continue op zoek zijn naar een nieuw evenwicht. Waar het kuststelsel van nature wil aangroeien is sprake van een langdurig overschot aan zand. Zandbewegingen kunnen dan lokaal overlast geven. Bij erosie is sprake van een langdurig tekort. Zandverplaatsingen door de mens zijn onderhevig aan dezelfde natuurlijke processen. Dit geldt voor de grote zandsuppleties, maar ook voor kleinere zandverplaatsingen ten behoeve van bijvoorbeeld strandpaviljoens.

Van een structureel overschot aan zand aan de gehele Noord-Hollandse kust is geen sprake. Wel is er lokaal relatief veel zand bij Wijk aan Zee en Velsen-Noord. Dit zand is echter gunstig voor de versterking van de noordelijker gelegen duinen, nabij het drinkwaterwingebied van het PWN. Daar is de eerste duinenrij minder robuust en het drinkwaterbelang groot. Lokale verschuiving van de kustlijn naar het westen, heeft namelijk een positieve invloed op de kustlijn van de nabijgelegen gebieden.

Opgemerkt wordt dat kleine aanzandingslocaties achter bouwwerken op het strand niet bijdragen aan de sterkte van de waterkering. Het zand verzamelt zich in deze gevallen op een locatie waar het niet duurzaam ligt. In het duin draagt het bij aan duinvorming en achter objecten wordt de duinvorming sneller tenietgedaan.

Gaten in de zeereep

Om natuurdoelen te behalen doen natuurbeheerders pogingen om starre gedeelten langs de kust in beweging te brengen. Projecten als de Kerf zijn hier een voorbeeld van. Het lijkt tegenstrijdig, maar de duinen worden op den duur sterker van het maken van een doorsnede door het duin. De daarna optredende dynamiek zorgt er namelijk voor dat het zand van de vooroever in het duin wordt verplaatst, waardoor het duin sterker wordt.

Een experiment als de Kerf kan alleen worden uitgevoerd op plaatsen waar de duinen extra sterk zijn. Een lokale inkeping zorgt er namelijk voor dat het voorste duin lokaal tijdelijk enigszins verzwakt, maar door het zandtransport naar het achterliggende duin wordt dit op termijn ruimschoots gecompenseerd.

Belangen op het strand

Het hoogheemraadschap is een belangrijke regionale schakel in het geheel van waterveiligheidsbelangen, maar er spelen meer belangen zoals drinkwater-, natuur- economische en recreatieve belangen. Vitale functies worden geïnventariseerd en het beleid hierover wordt visueel vertaald naar de kustkaart. Het hoogheemraadschap streeft hierin naar optimale afstemming en samenwerking tussen overheden.

Kortom

Het vijfjaarlijks verplaatsen van bebouwing op het strand is noodzakelijk om ruimte te bieden aan het dynamisch kustbeheer, met kustveiligheid als hoofddoel. Neveneffect van dit beheer is dat o.a. Natura 2000-doelen worden gefaciliteerd.